

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1628. usque ad annum 1634

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1778

VD18 90118871

§. 33. Testamentum Edmundi Richerii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67394](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67394)

Sæc. XVII. libertatis gloria, tantæ famæ tam vile
A. C. 1631. crepitaculum! Tandem vero per in-
 tegrum ferme biennium gravissimis en-
 haustus doloribus die vigesima octava
 Novembris anno ætatis septuagesimo
 primo Parisiis decessit, sepultus in Sor-
 bonæ Sacello.

§. XXXIII.

Testamentum Edmundi Richerii.

Fertur, quod denuo anno Christi mil-
 lesimo sexcentesimo vigesimo nono
 die vigesima quarta Decembris sequens
 testamentum chirographo suo firmiter

nalem vix non adorabat, eique suum *Orbon*
maritimum nuncupabat, illumque passim in
 suis epistolis immodica laude extulerat, mox
 publice epistolam vulgarit, in quo eundem
 velut Tyrannum & Sicarium depingeret.
 Præterea Guido Patinus, quamvis in suis e-
 pistolis Richelium Cardinalem livido admodum
 dente laceffiverit, atque de Richerii revoca-
 tione disserens asseruerit, quod Richelius has
 Richerii palinodia Purpuram suo Fratri Car-
 thufiano comparaverit, ac Richerium carce-
 ris metu ad retractationem compulerit, de
 sicariis tamen mortem eidem intentantibus
 nullam omnino mentionem ingessit. Vid. *se-*
pra lib. 197. §. 79. p. 262.

„In nomine Sanctæ, & Individuæ Sæc. XVII
 „Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiri- A. C. 1631.
 „tus Sancti, Amen. Anno Domini
 „millesimo sexcentesimo decimo tertio,
 „die vigesima secunda Novembris. Ego
 „Edmundus Richerius natus Cadusæ,
 „Diæcesis Lingonensis Presbyter, &
 „Doctor sacræ Facultatis Parisiensis,
 „sociusque Sorbonicus, ac magnus
 „Magister Collegii Cardinalitii, anno
 „tertio, & quinquagesimo ætatis cum
 „uno mense duobus & viginti diebus:
 „postquam Deum humillime adoravi,
 „Jesu Christo Redemptori animam
 „meam commendavi, atque devovi:
 „B. Virginem Matrem Dei cum omni-
 „bus Sanctis precatus sum, quatenus
 „suis orationibus mihi in articulo mor-
 „tis indulgentiam peccatorum cum per-
 „fecta charitate a Domino Nostro Jesu
 „Christo impetrare dignarentur, sedens
 „in mea Bibliotheca, animo & corpo-
 „re sanus, hunc codicillum latinum
 „olographum in formam Testamenti
 „condidi, singulisque annis vitæ, qui
 „post primam scriptionem mihi super-
 „fuerant, sæpius diligenterque recogno-
 „vi, quem ubi viam universæ carnis
 „ingressus fuero, cum alio codicillo gal-
 „licano de meo peculiolo, & facultati-
 „bus, pariter a me scripto & obsignato
 „executioni mandari volo. Primum
 „Hist. Eccles. Tom. LIX. I i au-

Sæc. XVII. „autem, quascunque injurias, aut
 A. C. 1631. „damna cuicunque intuli, quæcunque
 „nomina, aut debita contraxi, ea con-
 „festim emendari & dissolvi cupio. Ve-
 „rum, quoniam die secunda Januarii
 „anni millesimi sexcentissimi octavi om-
 „nium Doctorum facultatis Theologiæ
 „Parisiensis consensu (me quidem in-
 „scio, non cogitante, & a Comitibus ab-
 „sente, sicut acta scholæ testantur) es-
 „tempore Syndicus ejusdem Facultatis
 „renuntiatus sum, quo totum Franciæ
 „Regnum, & Universitas Parisina, mi-
 „xime vero post Henrici IV. cædem,
 „in maximas omnium angustias & dif-
 „ficultates coniecta est, eamque ob
 „causam gerendo Syndicatum, aut militi-
 „in veritatis defensione, & salute com-
 „munis Parentis Academiæ, quæ me
 „semper a pueris aluit, ac erudit.
 „prævaricandum, aut in multorum
 „hominum potentissimorum odium ne-
 „cessario incurrendum fuit: ego hic
 „per spem salutis meæ in Christi san-
 „guine declaro, atque protestor, quæ-
 „cunque velut Censor Academiæ, Syn-
 „dicus, aut privatus Doctor Facultatis
 „Theologiæ dixi, scripsi, curavi,
 „gessi, administravi, illa me non cu-
 „jusquam odio, vel invidia fecisse,
 „non vindictæ, vanæ gloriæ, aut re-
 „dimendæ gratiæ hominum, vel opum
 „cumque

„cumularum desiderio, aut etiam Sæc. XVII.
 „ut novas divisiones, & schismata in A. C. 1631.
 „Regno, & Ecclesia confererem, vel
 „jam pridem confita foverem, aut pro-
 „pagarem: sed in omnibus meis actio-
 „nibus hoc unum mihi perpetuo, con-
 „stanterque propositum, quatenus a-
 „ritos, receptosque mores, patrios ri-
 „tus, majorum instituta, innumeris
 „quibus virtutum exemplis nobilitata,
 „& comprobata, inculpatæ tutelæ mo-
 „deratione vindicarem: necnon Pari-
 „sinae Universitatis & scholæ Sorbo-
 „nicæ incolumitati, tanquam Reipu-
 „blicæ christianæ perutilibus consule-
 „rem. Ceterum anno millesimo sex-
 „centesimo undecimo post solutionem
 „capituli generalis Dominicanorum,
 „rogatu atque impulsu viri amplissimi
 „Nicolai Verduni, primi Præsidis Cu-
 „riae Parlamenti, ego libellum de Ec-
 „clesiastica & Politica potestate lucu-
 „bravi, partim ut antiquæ & novæ do-
 „ctrinæ discrimen referarem: partim
 „ut supremam atque independentem
 „politicarum potestatum auctoritatem,
 „contra novam & seditiosam doctri-
 „nam de abdicandis, | & occidendis
 „Regibus, quæsito colore tyrannidis,
 „aut neglectæ Religionis Catholicæ,
 „propugnarem, quem libellum publici
 „juris feci, quando causa Academiæ
 „Pa-

Sæc. XVII. „Parisiensis contra Jesuitas in amplis
 A.C. 1631. „simo ordine perorata est. At vero
 „nunquam posteri in animum inducent
 „suum, quantum damni ex hoc meo
 „proposito, de parente Academia, &
 „veritate justæ Regiminis Ecclesiæ
 „Christo instituti tuenda, quantum in-
 „famix, calumniarum potentissimorum
 „inimicorum, & periculi, sub prima
 „Ludovici XIII. ætate, in me redun-
 „darit; & dehinc etiam redundabit
 „nisi Deus sua immensa bonitate incre-
 „dibiles malevolorum minas, conatus
 „& factiones in meam perniciem ex-
 „cogitatas, atque instructas, profliga-
 „rit. Hercle Illustrissimus Cardinalis
 „Perronius, qui in mei criminatione prin-
 „ceps extitit, ut totum Regis Consi-
 „storium in meam ruinam proclivius
 „incenderet, in Sacro Principis con-
 „silio dixit, Scriptorem libelli de Ec-
 „clesiastica, & Politica Potestate, quem
 „optime noverat, constituisse præfec-
 „tem Regni, Reginæ Matris, omnium-
 „que liberorum Regionum statum, hac
 „scriptioe convellere: ac propterea,
 „neque suum, neque typographi no-
 „men illi libello inscripsisse. Quæ sta-
 „tim atque accepi, mihi quidem &
 „veritatis & testimonii rectæ conscien-
 „tiæ apprime gnarus, palam & ingenuè
 „memet illius libelli auctorem esse, ac ve-
 „hementè

„hementer ambire professus sum, ut a Sæc. XVII.
 „viris doctis, qui non essent in causa, A. C. 1631.
 „serio examinaretur, quamobrem ali-
 „quot viros primarios Sacri Consistorii
 „etiam atque etiam precatus sum, da-
 „rent operam, quatenus aut voce in
 „Regis Consistorio Cardinali Perronio
 „respondere, aut aliqua scriptione meam
 „innocentiam cum veritate propositio-
 „num libello meo contentarum mihi
 „integrum esset defendere. Sed proh
 „dolor! gravissima tempora pupillaris
 „ætatis Regis, & incredibiles clamo-
 „res, prensationes, atque intermina-
 „tiones Domini Ruperti Hubaldini Nun-
 „tii Apostolici, qui se continuo Lute-
 „tia, insalutato Rege, decessurum Ro-
 „mam obtestabatur, & meipsum, at-
 „que libellum meum, telis & ludibrio
 „hominum indicta causa sic exposue-
 „runt, ut mihi non modo omnia hu-
 „mana subsidia, & leges Regni deesse,
 „verum etiam cunctas mundi potesta-
 „tes, quasi in meam consensisse perni-
 „ciam, sub ætate pupillari Regis, in-
 „quam, expertus fuerim. Certe D.
 „Cardinalis Bonzius Italus, mihi no-
 „minatim, & Regis, & D. Brulartii
 „Cancellarii Franciæ imperio, iracun-
 „de, minaciterque prohibuit, ne etiam
 „contumeliosis libellis, quos homines
 „conductitii etiam in me scripturiebant

Sæc. XVII. „& publicabant, responderem, nisi e
A. C. 1631. „vestigio, & meam ipsius, & cujus-
 „cunque alterius Apologiam meo no-
 „mine factam capitis luere vellem:
 „Nam, inquit, si Rex, & Regina re-
 „gens tam studiose & comiter pacem
 „colit cum vili & exigua Genevæ Rei-
 „publica: quid eos cum summo Pon-
 „tifici facere oportet, quando præter
 „spirituale Regnum per univèrsum or-
 „bem terrarum diffusum, magno influ-
 „per temporali Regno potitur in Italia
 „qua ex Cardinalis Bonzii oratione, &
 „gestis D. Nuntii Apostolici contra me-
 „tum didici, quod antea nesciebam,
 „scilicet Majorum Doctrinam de Con-
 „cilii auctoritate supra Papam libello
 „meo evolutam, hodie velut materiam,
 „& argumentum status politici tempo-
 „ralis in Curia Romana pertractari
 „quamquam Cardinalis Bellarminus,
 „& Perronius eam esse problematicam
 „venditent. Jam ergo aliquid intere-
 „nuntius ad majores nostros deferat,
 „noxæ, & quidem capitali datum Ri-
 „cherio, quod in Regno Franciæ, at-
 „que inter Parisienses Theologos, de
 „incipitibus controversiis, atque avitis
 „Ecclesiæ Gallicanæ libertatibus dispu-
 „tasset: quia, ut inquiunt, tantum-
 „dem licitum est de Regis, & Regni
 „Franciæ statu, quantum de Pontificis
 „aucto

„auctoritate supra Concilium ambige- Sæc. XVII.
 „re: quapropter inita fuerunt confi- A. C. 1631.
 „lia de Richerio velut monarchomaco,
 „& perduelli compingendo in Bastiliam
 „Parisiensem: atque inauditis antea
 „fabricis, & prensationibus regium di-
 „ploma quæsitum, & extortum est, ut
 „contra morem scholæ Parisiensis syn-
 „dicatu Theologicæ Facultatis abdic-
 „retur, quoniam via ordinaria comi-
 „tiorum id nulla ratione, quamquam
 „sæpe tentatum, confici potuerat:
 „tametsi ex omnibus Galliæ Provinciis,
 „nimirum Picardia, Campania, Nor-
 „mania, Aquitania, Britannia, Amo-
 „rica, Carnuto, Aureliis, & Niver-
 „nio, Doctores Sorbonici Sæculares,
 „& Regulares, extraordinariis evocati
 „studiis, & quidam illorum mercede
 „proposita allecti, magnisque locuple-
 „tati pollicitationibus fuissent. Quid
 „memorem palam circumferri, illos
 „gratissimam Deo victimam facturos,
 „qui sese Richerio mactando devove-
 „rint, & si unquam abripi, & Romam
 „deportari possit, revera experturum,
 „quod pernegat: nimirum Papam mate-
 „riali gladio illustrissimum, ad perduel-
 „les Richerio similes capite plectendos.
 „Verum, illi ipsi, qui desiderio homi-
 „nibus gratificandi, & foro serviendi
 „tam cruenta & horrenda in Richerium

Sæc. XVII. „commentantur, minime attendunt
 A. C. 1631. „se istis formidolosis interminationibus

„magnam invidiæ molem Sedi Apo-
 „stolicæ conciliare: quasi mansuetissi-
 „ma, & æquissima Petri Cathedra
 „quæ anteauctis sæculis usque afflictis
 „& Catholicam veritatem propugnanti-
 „bus perfugio, & præsidio salutari ex-
 „titit, jam vel damnaret innocentes
 „vel solveret noxios: cum apud Deum
 „non sententia Sacerdotum, sed reorum
 „vita quæretur, auctore Hieronymo
 „in caput 16. Matthæi, siquidem ma-
 „net Petri privilegium, ubicunque et
 „ipsius æquitate fertur iudicium, ut
 „ait S. Leo magnus 26. quæst. 1. Cas-
 „manet. Quid dicere attinet, Richer-
 „rio gravissime ægrotanti, imperitos
 „& ignaros Sacerdotes factione cor-
 „ruptos, ei absolutionem Sacramen-
 „talem & Eucharistiæ Sacramentum
 „denegasse, atque innumeras alias me-
 „lestias, calamitates, & pericula, ve-
 „ginti circiter annorum inclinatione in-
 „tentata, & procurata? „

„Quando igitur veritas iusti Regi-
 „minis Ecclesiæ, a Christo instituta, &
 „ab Apostolis, Patribusque antiquis
 „propagata, & jure postliminii in Con-
 „stantiensi, & Basileensi Concilio resti-
 „tuta, per latus Richerii petitur; ac
 „que hodierna die certatur, ut aliquo
 „cele

„celebri exemplo poenæ in Richerium Sæc. XVII.
 „statuto, omnes Theologi Parisienses A. C. 1631.
 „a doctrina majorum propaganda ab-
 „sterreantur, & ne quisquam deinceps
 „eam vel explicare, aut contra reni-
 „tentes mugire audeat: protestor quæ-
 „cunque in hunc diem convitiatores
 „maligni in meam pestem moliti sunt,
 „aut posthac molientur, quanta quanta
 „sint, ea me illis animo christiano in-
 „dulgere, sicut mihi peccata mea re-
 „mitti, atque in adversis, & immi-
 „nentibus periculis, quæ profecto in-
 „credibilia sunt, gratiam patientiæ,
 „constantiæ & fortitudinis, sic a Deo
 „fieri obsecro, ut Prophetarum, atque
 „Apostolorum imitatione, per gloriam
 „& ignobilitatem, per infamiam, &
 „bonam famam, ut Seducator, & ve-
 „rax, Catholicam veritatem Apostolici
 „Regiminis Ecclesiæ (quod Catholicæ
 „Religionis, Disciplinæ Ecclesiasticæ,
 „& moribus christianorum melius con-
 „stituendis & emendandis pernecessa-
 „rium est) intrepide tueri queam, uni-
 „tate & charitate cum omnibus ser-
 „vata, neglectisque inimicorum oppro-
 „briis, & contumeliis. Hercle qui-
 „dem, cum Professores Theologiæ
 „Deum quam homines magis timere,
 „& vitam hanc corruptibilem, bonâ
 „caduca, & sinistram famam sæculi,
 „præ

Sæc. XVII. „præ gloria Dei, & immortalitate om- „mu
 „nino habere despectui teneantur: de „na
 „inde ex certa rerum & causarum co „rel
 „gnitione, non ex vulgi rumusculis va „de
 „anticipatis obnoxiorum hominum præ „pi
 „judiciis, aut etiam ad ambitiorum „ob
 „& potentiorum gratiam, vel impe „sti
 „rium, de Theologiæ controversiis suam „de
 „dicere sententiam: insuper accuratè „la
 „debeant cognoscere, quidnam sit hæ „co
 „resis, quid schisma, & perduellioni- „le
 „tus contra Ecclesiam: ac in tam hoc „cu
 „renda crimina neminem incurrere, „&
 „nisi manifeste & pervicaciter in prin- „g
 „cipia, & manifestas conclusiones fide „h
 „Catholicæ impegit: Equidem gloria „le
 „nostra hæc est, testimonium conscien- „ch
 „tiæ nostræ, quod in simplicitate cor- „el
 „dis, & sinceritate Dei & non in Sa- „m
 „pientia carnali conversati sumus, 2. Co- „d
 „rinth. 1. quocirca sicut vir desiderio „le
 „rum Nabuchodonosori respondit, Deus „C
 „quem colimus potest nos de camino „ir
 „ignis ardentis tantarum tribulatio- „ill
 „num eripere, atque ab hominum Ze- „G
 „lotarum calumniis redimere & libe- „S
 „rare, Danielis 3. verum tamen si hoc „ta
 „ei minus placitum sit, non propterea „m
 „Evangelium erubescere, id est, ca- „d
 „tholicam veritatem justæ Regimini- „S
 „Ecclesiæ, velut hæreticam, schisma- „m
 „ticam, & perduellem abnegare debe- „u
 „mus

„mus. Quodsi utilius est scandalum Sæc. XVII.
 „nasci, quam veritatem Catholicam A.C. 1631.
 „relinqui, cap. qui Scandalizaverit,
 „de regulis in juris decretalibus: tri-
 „plexque est veritas, ut Glossa ibidem
 „observat, nimirum bonæ vitæ, & ju-
 „stitiæ, quas nunquam omittere licet:
 „deinde disciplinæ, quam pariter vio-
 „lare non debemus, si modo in jure
 „communi indispensabili, hoc est in
 „lege divina & naturali versetur, pro-
 „culdubio, cum ipsa Acta Apostolorum,
 „& octo prima Concilia Generalia non-
 „gentorum circiter annorum decursu
 „habita, nos clarissime docent, Apосто-
 „los, Patres antiquos, & Doctores Ec-
 „clesiæ, totidem annorum lapsu sacras
 „electiones, jus commune, & regi-
 „men Aristocraticum accurate servasse:
 „deinde gesta Constantiensis & Basi-
 „leensis Synodi testentur, Ecclesiam
 „Catholicam hoc genus Regiminis in-
 „tegrum restituere voluisse, quantum
 „illa tempora ferre poterant, atque
 „Gallicanam Ecclesiam illud regimen
 „Sanctione Pragmatica in rem judica-
 „tam per universum Galliæ regnum
 „mississe: sane isthinc liquido, & evi-
 „denter probatum manet (quicquid
 „Sophistæ adversus illa duo Sanctissi-
 „ma Concilia, & Pragmaticam sanctio-
 „nem blaterent, & cavillentur) his
 „postre-

Sæc. XVII. „postremis seculis corruptissimis Ca
 „A. C. 1631. „riam Romanam efficere nullo modo

„posse, vel ut Romanus Pontifex Sæc.
 „ctorum Communionem, & Ecclesiæ
 „unitatem monarchicæ, aut absolutæ
 „dominatu per vim externam, mon
 „poteſtatum ſeculi, cogat, aut etiam
 „ut hæc absoluta infallibilis Monarchia
 „juris ſit divini: quando Apoſtoli
 „Eccleſia Catholica quadringentorum
 „& mille annorum fluxu, hoc genus
 „absoluti regiminis, tanquam divi
 „tus inſtitutum, nunquam agnoverunt
 „nedum approbarunt. Nam Patres
 „Eccleſiæ primitivæ cuncta negotia in
 „libram Canonum, & ſuaviſſimæ mo
 „derationis Ariſtocraticæ, ſemper de
 „ſiniri, & Majores noſtri hoc genus
 „gubernationis in Conſtantiensî & Ba
 „ſileenſi Concilio inſtaurari, & recu
 „perari voluerunt, ut jam dixi.

„Sane quidem hac infeliciffima e
 „tate, quia longe lateque veritates
 „minutæ ſunt a filiis hominum Pfal.
 „& homines quæ ſua ſunt, quærunt
 „non quæ Chriſti, unde hæreditas
 „Chriſti calamitas: nullum verbum
 „adverſus iſtam absolutam infallibilem
 „Monarchiam poſt primam Scripſionem
 „libelli de Eccleſiaſtica & Politica Pe
 „teſtate feciſſem, ſi modo adverſari
 „noſtri ab horribilibus in me convitiis

„calumniis, & violentissimis impressio- Sæc. XVII.
 „nibus, quibus viginti circiter annis A. C. 1631.
 „memet virulenter infestant, sibi tem-
 „perassent, suaque absoluta imperia,
 „pace & charitate servata, tuerentur.
 „Quandoquidem per illos nequaquam
 „stat; quo minus permulti viri piissimi,
 „& maxime Catholici, ab Ecclesiæ
 „sinu fugentur, atque inviti ad nova
 „schismata instruenda compellantur,
 „sicque Ecclesia ad pauciores rediga-
 „tur; profecto & Sapientissimum &
 „piissimum Gersonii consilium semper
 „judicavi, libro de vita spirituali ani-
 „mæ, lectione quarta, corollario deci-
 „mo: poterit fieri, ut absque peccato
 „mortali, inquit, imo cum merito
 „magno, sit aliquis Theologus, vel
 „alias prudens, qui dissentiat corde ab
 „humanis determinationibus, aut tra-
 „ditionibus, qui tamen obligabitur
 „propter evitacionem scandali vel ali-
 „ter, non repugnare exterius. Nam
 „potest aliquarum publicatio veritatum
 „prohiberi, & aliquarum falsitatum
 „dogmatizatio permitti. Ceterum, sicut
 „frequenter accidit, Mathematicos ab
 „imperitis scientiarum Mathematica-
 „rum, sortilegos & incantatores ha-
 „beri: similiter ut plurimum usuvenit,
 „Theologiæ, aut juris Canonici Docto-
 „res, suspicione hæreseos apud im-
 „peri-

Sæc. XVII. „peritam plebem laborare, eodem
 A. C. 1631. „Gerfonio auctore, Tractatu de ver-
 „tatibus credendis ad necessitatem
 „lutis, certe qui in Sacrarum Scripto-
 „rarum & Patrum lectione valde ex-
 „citati sunt, atque Conciliorum,
 „Ecclesiasticam Historiam callent, ha-
 „que scientiam ad causas essentiali-
 „Ecclesiasticæ & Politicæ Potestatis
 „ut necesse est, retulerunt: omnes quæ
 „dem inclinationes, & mutationes, in-
 „crementa & decrementa Religio-
 „christianæ, regiminis Ecclesiæ, pe-
 „spectas, & exploratas habent: quæ
 „homines imperitos, aut sola Schola-
 „sticæ Theologiæ cognitione saturos,
 „prorsus ignorare oportet: quocirca
 „idem Doctor christianissimus opusculo
 „de materia excommunicationum, &
 „irregularitatum prudenter decernit.
 „Pusillos, qui æstimant Papam esse
 „unum Deum, qui omnem habet in
 „cælo & in terra potestatem, instruen-
 „dos per idoneas informationes, &
 „nolent acquiescere, esse in causa scanda-
 „dali Pharisaici, accepti non dati. De
 „inde lib. de examine doctrinarum par-
 „te prima consideratione secunda con-
 „tendit, adversum humanas confitua-
 „tiones nunquam esse palam dogmati-
 „zandum, nisi forte aliquis error con-
 „tra fidem, & scandalum intolerabili-

Sæc. XVII.
A. C. 1631.

„ex nostro silentio emergeret, hocque
 „in casu assertionem Catholicæ verita-
 „tis pro suprema lege habendam: &
 „tum multo magis præstare scandalum
 „nasci, quam veritatem catholicam
 „deseri, quod si fieret persecutio sen-
 „tentiæ, atque pœnarum contra
 „repugnantes ejusmodi constitutionibus
 „humanis, beatos esse, qui persecutio-
 „nem patiuntur propter justitiam, ac
 „supersse remedium Concilii Genera-
 „lis, quam salutarem doctrinam meis
 „adversariis in charitate examinandam
 „relinquo. „

„O Domine Jesu Christe! ex hoc
 „falso, & plane imaginario principio,
 „Papa est absolutus Monarcha Eccle-
 „siæ, & Dominus omnium beneficio-
 „rum: ecquid hoc corruptissimo seculo
 „ambitiosi & mundani homines in ma-
 „nifestissimam legis Evangelicæ ruinam,
 „totiusque ordinis Politici subversio-
 „nem non certatim architectantur, &
 „demoliuntur jus divinum, schisma,
 „hæresim, & perduellionatum astringentes,
 „ubi ubi merum est jus huma-
 „num, nullum schisma, nulla hæresis,
 „aut perduellionatus: imo vero, nec
 „ulla peccati mortalis suspicio hæere
 „potest: modo fœdas ignorantix tene-
 „bras, & superstitiones rudibus con-
 „cretas sæculis, pace, charitate, at-
 „que

Sæc. XVII. „que unitate Ecclesiæ servata, depel- „va
 „A. C. 1631. „lere, & illuminare, id est, illos ipsos „Re
 „melius erudire, & informare nita- „Sp
 „mur: qui Papam haud aliter quam „ta
 „Christum ipsum absoluta infallibili au- „ho
 „toritate præditum, ac in ratione re- „ar
 „giminis totam Ecclesiam constituere „ve
 „ariolantur. Quam belle & apposite „pa
 „olim nescio quis dicebat, laudamus „pa
 „veteres, sed nostris prudenter uti- „æ
 „mur annis: hoc est, de jure commu- „ta
 „ni, Aristocratico Ecclesiæ Regimine „le
 „Apostolica disciplina, & finibus Sa- „ci
 „cerdotalis, atque Regiæ Potestatis „el
 „comiter regendis, sic differamus: ut „q
 „nihilominus pacem, charitatem, & „&
 „unionem cum omnibus retineamus, „m
 „& vitia, atque corruptelas, non ho- „gu
 „mines oderimus; illorum more, qui „lo
 „ex profundo Erebi diabolica nomina „de
 „dissensionum, sectarum, & Richer- „vi
 „starum exsuscitarunt, atque in Eccle- „tu
 „siam effuderunt. Quandoquidem om- „m
 „nes Catholici pretiosissimo Christi „cl
 „Sanguine redempti sumus. Et uti- „a
 „nam omnibus Zelotis mansuetudo „id
 „Christi, & Evangelii pax, cum hac „tu
 „præclara Augustini Sententia, lib. „ce
 „primo cap. 1. contra Epistolam Par- „si
 „meniani veniret in mentem: eamque „co
 „vellent, & possent, sicut necesse est „m
 „Christianis, stricte accurateque ser- „A
 „vare,

Sæc. XVII.
A. C. 1631.

„vare, profecto longe aliter christiana
 „Religio se haberet, neque Ecclesia
 „Sponsa Christi tot schismatibus, &
 „tanta strage Christianorum deformata
 „horreret: quisquis vel quod potest
 „arguendo corrigit, ait, Augustinus,
 „vel quod corrigere non potest, salvo
 „pacis vinculo excludit: vel quod salvo
 „pacis vinculo excludere non potest,
 „æquitate improbat, firmitate suppor-
 „tat, hic est pacificus, & ab isto ma-
 „ledicto immunis, quod Scriptura di-
 „cit, vœ his, qui dicunt, quod nequam
 „est, bonum, & quod bonum est, ne-
 „quam, qui ponunt lucem tenebras,
 „& tenebras, lucem Esaïæ 5. quam
 „mirabilem & divinam Epistolam Au-
 „gustini, Pastores Ecclesiæ & Theo-
 „logi nunquam de manibus ponere
 „deberent. „

„Cum igitur assidua contentione
 „vigiliarum, mihi cum a posteriori,
 „tum a priori, Scientiam naturæ Pri-
 „matus Sedis Apostolicæ, potestatis
 „clavium, & Gubernationis Ecclesiæ
 „a Christo institutæ comparaverim:
 „idque me satis sufficienterque affecu-
 „tum existimem, ut morali & naturali
 „certitudine sim in conscientia securis-
 „simus: Hercle quidam mihi apprime
 „consciens, quanti sit pretii juris com-
 „munis, & Aristocratici regiminis Ec-
 „clie. „

Hist. Eccl. Tom. LIX.

Kk

„cle-

Sæc. XVII. „clesiæ, hoc est libertatis Evangelicæ
 A. C. 1631. „abrogatio, quam nobis proprio san-

„guine acquisivit Dominus, ut Patres
 „Ephesini Concilii loquuntur: & quam
 „crasso ac supino errore illi cæcutiant,
 „qui, ut ait Parisiensis Cancellarius
 „Sermone in circumcissione Domini con-
 „sideratione prima, imaginantur Ec-
 „clesiam melius posse regi per humanas
 „inventiones, quam per legem patri-
 „Evangelicam: nihil certe vel obno-
 „xiorum, vel imperitorum, aut ma-
 „volorum hominum calumnias, & per-
 „tentata verborum certatim adversus li-
 „berum, ejusque libellum effusa pe-
 „timefco: ne quidem hoc tessellatum
 „emblema, hæreticus, schismaticus,
 „perduellis, monarchomicus, impo-
 „stor, &c. quia certissimus sum, neminem
 „censuris in libellum aliquem ex-
 „fusis, aut ejusmodi convitiis percol-
 „debere, eoquod problematicas, & ar-
 „cipites quæstiones, pace, charitate
 „& unitate servata, absque cujusquam
 „injuria asseruerit, & propugnarit: ut
 „que Theologos non ad antiqui sæculi
 „Theologos, non ad antiqua sæculi Apo-
 „stolici placita, & instituta, sed ad de-
 „formes novitatum istius ævi pruritus
 „debere trepidare. Quod si Dominus
 „noster Caput Ecclesiæ, Seductor vo-
 „catur a Judæis Matthæi 27. eumque

„adhuc hodie Judæi, & Athæi pro Sy- Sæc. XVII.
„cophanta, & Impostore despiciunt: A. C. 1631.

„quid ejus membra in charitate & uni-
„tate Ecclesiæ veritatem, more Pro-
„phetarum propugnantes, non pati, &
„perferre necesse est? Hebræorum 11.
„Non enim est discipulus supra Magi-
„strum, sed sufficit ei, ut sit sicut Ma-
„gister. Matth. 10.

„Verum hic aliquos subaudire vi-
„deor, objicientes, ejusmodi contro-
„versias istis temporibus non modo
„pietati, bonisque moribus constituen-
„dis esse inutiles, verum etiam per-
„magno esse scandalo, & causæ hære-
„ticorum velificari, contra rependo,
„hæc ipsa ignaris & simplicibus illu-
„dendis, atque etiam corruptelis, &
„abusibus fovendis, ac incrustandis
„callide excogitari, & adversus solem
„Scripturarum obtendi. Nunquid pro-
„pterea captivus ductus est populus
„meus, quia non habuit scientiam:
„& nobiles ejus interierunt fame, &
„multitudo ejus siti exaruit: propterea
„dilatavit infernus animam suam, &
„aperuit os suum absque ullo termino
„Esaïæ 5. quod si verum amamus, ut
„christianum oportet, quid Ecclesiæ
„universæ magis utile & necessarium,
„quam diligenter cavere, ne jus hu-
„manum pro divino, & schisma, hæ-

K k 2

„resis,

Sæc. XVII. „refis, ac perduellionatus contra Ec
 A. C. 1631. „clesiam afferantur, ubi nulla prorsus
 „mortalis peccati labes hæere pote?
 „tunc pietati, bonisque moribus in
 „integrum restituendis, & castis
 „conscientiæ bene moderandis inuti
 „putas, rectam tenere rationem finium
 „utriusque potestatis heriscondorum
 „ut inter Regnum & Sacerdotium æ
 „terna pax stabiliatur, & caveatur
 „ne deinceps prætextu Religionis &
 „Censurarum, Reges furori Assassina
 „rum quasi piaculares hostiæ, mactan
 „di exponantur, atque orbis Christia
 „nus bellis civilibus, & internection
 „christianorum deformetur? scire, que
 „nam sit justa vis, & potestas clavium
 „& quousque se extendant? quid iure
 „divino primario, sive de condigno
 „Romanus Pontifex, & Episcopi quid
 „nam humano, aut de congruo ex Ec
 „clesiæ constitutione, ac Principum
 „christianorum largitione & indulgen
 „tia possideant? quid Episcopi a Pæ
 „byteris differant, & quæ antiquitas
 „forma, & consuetudo illorum eligen
 „dorum & ordinandorum extiterit?
 „quæ olim Canonum discendorum, &
 „Controversiarum Ecclesiæ definien
 „darum fuerit ratio: ac totum robur
 „& confirmationem Conciliorum a ca
 „tholico Ecclesiarum consensu manare
 „que

Sæc. XVII.
A. C. 1631.

„quæ in Synodum confluxunt, ut inter
 „se Sanctorum communionem ineant,
 „& paciscantur? similiter, quinam jus
 „præsidentis in Synodis obtineant: &
 „quo titulo Imperatores octo prima
 „Concilia Generalia, & Reges Franciæ
 „Synodos regni sui quondam indixe-
 „rint, & convocaverint? quam aucto-
 „ritatem Reges, Principes, & Magi-
 „stratus politici, velut juris divini, na-
 „turalis, & Canonici vindices, atque
 „executores obtineant in externa Ec-
 „clesiæ disciplina constituenda, quæ-
 „stionibus facti definiendis, & subditis
 „suis contra injustas & iracunda, Præ-
 „latorum censuras protegendis? un-
 „denam Curia Romana tantam pote-
 „statem, qua hodie utitur, & fruitur,
 „collegerit? quando & quo sine Col-
 „legium Cardinalium instituerit? quæ-
 „nam Missiones, & instituta ordinum
 „Mendicantium, atque aliorum Regu-
 „larium, qui dormitantibus Ordinariis,
 „in eorum jura invaserant? tenere, quis-
 „nam ab ævo Apostolorum ad hæc no-
 „stra tempora per sæculorum vices
 „usus Sacramentalis Confessionis ex-
 „stitit: & capite omnis utriusque se-
 „xus, proprium dici Sacerdotem, cui
 „in sua ordinatione, & institutione po-
 „pulus de propinquo regendus tradi-
 „tur, quatenus illum omnibus horis,
 „&

Sæc. XVII. „& casibus necessariis, tempestive, at
 A. C. 1631.

„que intempestive, de propinquo, in
 „quam adjuvet, consoletur, pascat,
 „purget, illuminet, perficiat. Quæ au-
 „xilia spiritualia, Vagi & Subdiani,
 „nedum communes Sacerdotes, quæ
 „cunque sint, præstare nullo modo pot-
 „sunt: & idcirco solus Paræcus, au-
 „Curio, proprius, & familiaris, est Sa-
 „cerdos; quicquid homines litigiosi ca-
 „villentur, vim ipsi naturæ inferre co-
 „nantes, ut oves non suas ab ordi-
 „nariis Pastoribus avocent. Item habet
 „compertum, quodnam fuerit Pat-
 „riensis Academiæ propositum, & ste-
 „dium, in jure communi & Aristocrati-
 „tico regimine Conciliorum, hierarchia
 „propugnanda, nascentibus corrupte-
 „lis, & abusibus impugnandis, aliisque
 „innumera, quæ proculdubio huma-
 „nis adinventionibus & institutis a jure
 „divino secernendis, consequenterque
 „ad veram & solidam pietatem confir-
 „tuendam, & vitia expurganda, per-
 „necessaria sunt.

„De scandalis autem, omnes secta-
 „ros esse jubeo, quoniam plus satis
 „sacrorum Bibliorum lectione edoce-
 „mur, nunquam a Prophetis, Christo,
 „Apostolis, aut aliis, veritatem asser-
 „tam & propagatam, etiam in Conci-
 „liis Ecclesiæ absque gravi scandalo

„sed tandem suo præjudicio, ac præ- Sæc. XVII.
 „rogativa, portas & vectes inferni con- A. C. 1631
 „fregisse: ut insuper omittam, acti-
 „vum, non passivum scandalum, esse
 „in culpa & reatu.,,

„Quod vero has disputationes, hæ-
 „reticorum querelas juvare clamitant,
 „perinde est certe, ac si quispiam cau-
 „saretur, Patres Tridentini Concilii ne-
 „quaquam moribus Ecclesiæ reforman-
 „dis operam & studium navare debuif-
 „se, ne causæ hæreticorum servire pu-
 „tarentur, aut etiam olim Prophetis
 „super sedendum fuisse ab erroribus Hie-
 „rosolimitanæ Ecclesiæ carpendis, ne
 „forsan Samaritanis, & Saducæis, quos
 „Judæi pro hæreticis habebant, gra-
 „tificari viderentur: aut præterea, ne
 „vel famæ, vel vitæ propriæ gravius
 „consulerent. At profecto nostrum est,
 „qui Catholici sumus, atque unitatem,
 „& pacem Ecclesiæ sartam-tectam vo-
 „lumus, nostrum est, inquam, non hæ-
 „reticorum, & perduellium (quibus
 „cum optima parente Sponsa Christi,
 „quam impie violarunt, & discerpse-
 „runt, nihil quicquam juris, aut com-
 „mercii esse potest) de disciplina me-
 „lius constituenda, & emendandis mo-
 „ribus disputare, ac Prophetarum,
 „Beati Hieronymi, Bernardi, Gerso-
 „nii, & aliorum pietate & vitæ San-
 Kk 4 Etimo-

Sæc. XVII. „stimonia illustrium æmulatione, cum
 A. C. 1631. „nostrorum fratrum corruptelis, tum
 „hæreticorum erroribus strenue ob-
 „stere, neque ullis hominum clamoribus,
 „convitiis, minitationibus, per-
 „riculis, aut etiam præmiorum ille-
 „cebris, a tam Sanctissimo proposito
 „absterreri. Nude nuda loquor, ne-
 „retego verenda, sed inverecunda con-
 „futo. Utinam privatim, & in came-
 „ris hæc tantum fierent: utinam soli
 „viderimus, & audierimus, utinam
 „nobis reliquerint moderni Noe, unde
 „a nobis possent aliquatenus operiri.
 „nunc verò cernente orbe mundi fabu-
 „lam soli tacebimus? caput meum ut-
 „dique conquassatum est, & ego san-
 „guine circumquaque ebulliente puti-
 „verim esse tegendum? quidquid op-
 „posuero cruentabitur, & major erit
 „confusio, voluisse celare, cum celari
 „nequiverit, ait sanctus Bernardus,
 „quadragesima secunda Epistola ad He-
 „ricum Senonensem Archiepiscopum.
 „eo quidem Sæculo, quo abusus tole-
 „rabiles & emendabiles erant, & Sa-
 „cræ electiones fervebant. His autem
 „perditissimis moribus, quibus hypo-
 „crisis & Atheismus altissimas egerant
 „radices, totaque ferme Religio & pie-
 „tas, a virtute & simplicitate cordis
 „in speciem, & choragium externum
 „tra-

„tractata est, filebimus? proculdubio Sæc. XVII.
 „bacchantibus, si Catholici Doctores A. C. 1631.
 „in morum carcinomata, sicut & in
 „errores Lutheri, calamum acuisent,
 „vel hodie Ecclesiam emendatam, vel
 „non ita schismatibus laceram, & ad
 „paucos redactam haberemus, neque
 „ambitiosi & portenta hominum, si-
 „lentium nostrorum, in abusu & cor-
 „ruptelarum patrocinium sic abduxif-
 „sent, ut quotquot hodie de Ecclesia
 „melius emendanda sermones conse-
 „rere audent, pro hæreticis, & pa-
 „bulo inquisitionis, si Deo placet, ha-
 „beantur. Sed tum demum anno se-
 „ptuagesimo ætatis post diuturnum
 „morbum nephritidis, codicillum hunc
 „olographum conclusi, & obsignavi,
 „die vigesima quarta Decembris in per-
 „vigilio Nativitatis Dominicæ post me-
 „ridiem anno millesimo sexcentesimo
 „vigesimo nono.,

§. XXXIV.

Edmundi Richerii scripta.

Haud diffidendum est, Richerium Niceron. l. c.
 fuisse Virum rara ingenii felicitate,
 omnisque generis scientiarum copia in-
 structissimum, ac fors maxime com-
 mendandum, si aut suo ævo plus ce-
 teris non sapuisset, aut inter hodierni
 ævi

K k 5